

**การให้กู้เงินของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ : ศึกษากรณีวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของ
ประเทศไทย ปี ค.ศ. 1997**

นางสาว วาริฉัตร ดวงจินดา

**วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ**

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-477-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**IMF LOANS : A CASE STUDY OF THAILAND'S ECONOMIC CRISIS
IN 1997**

MISS WARICHAT DUANGJINDA

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations**

Department of International Relations

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-334-477-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การให้เงินกู้ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ :
ศึกษากรณีวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทย
ปี ค.ศ. 1997

โดย

นางสาววารินทร์ ดวงจินดา

ภาควิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ ชูมาก

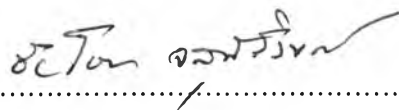
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

คณบดีคณะรัฐศาสตร์

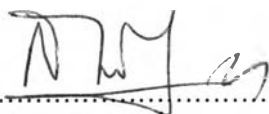
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

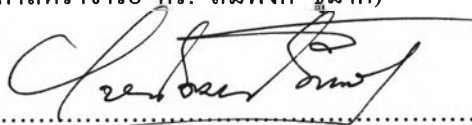
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยโชค จุตศิริวงศ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ ชูมาก)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์

วาริฉัตร ดวงจินดา : การให้เงินกู้ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ : ศึกษากรณีวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี ค.ศ. 1997 (IMF LOANS : A CASE STUDY OF THAILAND'S ECONOMIC CRISIS IN 1997)

อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร. สมพงษ์ ชูมาก, 176 หน้า. ISBN 974-334-477-2

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาการให้เงินกู้ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศโดยศึกษากรณีวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี ค.ศ. 1997 ว่าผลประโยชน์ของประเทศสมาชิกที่ทำหน้าที่ตัดสินใจภายในกองทุนการเงินระหว่างประเทศมีอิทธิพลต่อการให้เงินกู้กับประเทศไทยหรือไม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาและประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ในประเทศไทยและอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาค่อการตัดสินใจให้เงินกู้ภายในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ทั้งนี้ได้นำกรอบความคิดเรื่องโครงสร้างนิยามมาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาพบว่า สหรัฐอเมริกามีอิทธิพลมากในการกำหนดเงื่อนไขของกองทุนการเงินระหว่างประเทศที่ให้เงินกู้แก่ประเทศไทยในช่วงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ปี ค.ศ. 1997 โดยพบว่าการแก้ไขปัญหาค่าได้หลักการความมีเสถียรภาพ การเปิดเสรี การผ่อนคลายกฎระเบียบ และการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของกองทุนการเงินระหว่างประเทศต่อประเทศไทยนั้น ได้เอื้อประโยชน์ต่อสหรัฐอเมริกามาก

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต นส. วาริฉัตร ดวงจินดา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

AN ABSTRACT

3971654824 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD : INTERNATIONAL MONETARY FUND / LOANS / THAILAND

WARICHAT DUANGJINDA : IMF LOANS : A CASE STUDY OF THAILAND'S
ECONOMIC CRISIS IN 1997. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SOMPHONG
CHOOMAK, Ph.D. 176 pp. ISBN 974-334-477-2

This thesis is aimed to study IMF loans by using the case of Thailand's Economic Crisis in 1997 as a case study. The study is to reveal if the interest of decision - making member countries in IMF would have any influence on the loans for Thailand and to scrutinize the interests of the United States of America and those of other great powers in Thailand as well as the United States' influence on IMF's decisions to approve the loans. Structuralism is used as conceptual framework for this research.

The study finally proves that the United States of America had very strong influence on IMF's decisions to approve loans for Thailand during the economic crisis in 1997. It also proves that the reviving of economic crisis in Thailand under IMF's principles of Stabilization, Liberalization, Deregulation and Privatization is greatly beneficial to the United States of America.

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต.น.ส. ภิรัตน์ ดวงจินดา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยความกรุณาอย่างสูงของรองศาสตราจารย์ ดร. สมพงศ์ ชูมาก ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และให้กำลังใจเป็นอย่างดีมาแกผู้เขียน ตั้งแต่การสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยโชค จุลศิริวงศ์ ในฐานะประธานกรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู ในฐานะกรรมการ ที่ได้ให้คำแนะนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณทูลอดหนุนการทำวิทยานิพนธ์จากธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ที่ได้ให้การสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ แผน ก. และ แผน ข. โดยเฉพาะ น.ส. ปิยะนุช สัมฤทธิ์ และ น.ส. สายฝน สุทธิกุล ที่ได้ช่วยเหลือในการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดี

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณน้า ในครอบครัวดวงจินดาที่เคารพที่ได้ให้กำลังใจ กำลังทรัพย์แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดมา รวมถึงบุคคลต่าง ๆ ที่มีได้กล่าวถึง ณ ที่นี้ได้ช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

วาริฉัตร ดวงจินดา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 สภาพปัญหาและความสำคัญของประเด็นปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา.....	9
1.3 กรอบความคิดในการศึกษา.....	9
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	10
1.5 วิธีการศึกษา.....	11
1.6 วิธีการนำเสนอ.....	12
1.7 ประโยชน์ที่จะได้จากการศึกษา.....	12
2 วัตถุประสงค์ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศและอิทธิพลของประเทศสหรัฐอเมริกา ภายในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	13
2.1 วัตถุประสงค์ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศและพัฒนาการ.....	14
2.1.1 กำเนิดและพัฒนาการ.....	14
2.1.2 โครงสร้างการบริหารงาน.....	29
2.1.3 สมาชิกภาพ.....	34
2.1.4 โควต้าและการลงคะแนนเสียง.....	35
2.1.5 แหล่งที่มาของเงินทุน.....	35
2.1.6 รูปแบบการให้เงินกู้.....	37
2.2 อิทธิพลของสหรัฐอเมริกาภายในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	40
2.2.1 อิทธิพลในฐานะผู้ริเริ่มก่อตั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า	
2.2.2	อิทธิพลในการบริหารงานในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	45
2.2.3	อิทธิพลในฐานะเป็นประเทศที่ร่ำรวยที่สุด.....	49
2.3	ความพยายามมีอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจอุตสาหกรรมอื่น ๆ	52
3	สาเหตุของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี ค.ศ. 1997	
	และการขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	56
3.1	สาเหตุจากการดำเนินนโยบายผิดพลาด.....	57
3.1.1	การเปิดเสรีทางการเงิน โดยที่พื้นฐานทางเศรษฐกิจยังไม่พร้อม.....	57
	1) การก่อกวนสินค้านานาชาติ.....	62
	2) ปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด.....	64
	3) ปัญหาจากการส่งออกของประเทศไทยในตลาดโลกที่ลดลงและการ นำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น.....	68
	4) ปัญหาธุรกิจสังหาริมทรัพย์.....	70
	5) ปัญหาความเชื่อมั่นต่อสถาบันการเงินและปัญหาการลงทุนในตลาด หลักทรัพย์ที่ตกต่ำอย่างต่อเนื่อง.....	73
3.1.2	นักการเมืองขาดวิสัยทัศน์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมัยใหม่.....	77
3.1.3	พื้นฐานทางสังคมและการศึกษายังไม่พร้อม.....	80
3.1.4	ปัญหาที่มาจากความล่าช้าและการปิดบังข้อมูลของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ ที่เกี่ยวข้อง.....	84
3.2	สาเหตุจากปัจจัยภายนอกประเทศที่ควบคุมไม่ได้.....	86
3.2.1	การถูกปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือจากสถาบันต่างประเทศ.....	86
3.2.2	การเก็งกำไรของนักค้าเงินต่างประเทศ.....	90
3.2.3	นักลงทุนต่างประเทศเปลี่ยนความสนใจไปลงทุนที่อื่น.....	92
3.3	การขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	94
4	ผลประโยชน์และผลกระทบทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาในประเทศไทย.....	101
4.1	ผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาในประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย..	102

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.1.1 การส่งออกและการนำเข้าสินค้าต่อประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ใน เอเชีย.....	103
4.1.2 การลงทุนทางตรงในประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย.....	106
4.1.3 หนี้สินต่างประเทศของประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย.....	110
4.2 ผลประโยชน์และผลกระทบของประเทศสมาชิกอื่น ๆ ในประเทศไทยและ ประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย.....	111
4.2.1 การส่งออกและการนำเข้าสินค้าต่อประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ใน เอเชีย.....	112
4.2.2 การลงทุนในประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย.....	115
4.2.3 หนี้สินต่างประเทศของประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย.....	118
4.3 การให้กู้เงินของกองทุนการเงินระหว่างประเทศต่อประเทศไทย.....	121
4.4 ผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาและการมีบทบาทนำใน กองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	127
4.3.1 การศึกษากันการจัดตั้งกองทุนการเงินเอเชีย.....	128
4.3.2 การให้เงินสนับสนุนและความต้องการดำเนินนโยบายที่เอื้อประโยชน์ ต่อสหรัฐอเมริกาโดยผ่านกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	131
5 บทสรุป.....	140
รายการอ้างอิง.....	147
ภาคผนวก.....	157
ภาคผนวก ก.....	158
ภาคผนวก ข.....	159
ภาคผนวก ค.....	161
ภาคผนวก ง.....	162
ภาคผนวก จ.....	170
ประวัติผู้เขียน.....	176

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 รายชื่อคณะกรรมการบริหาร ณ วันที่ 16 กันยายน ค.ศ. 1998.....	30
2.2 ความตกลงทั่วไปในการกู้ยืมเงิน.....	36
2.3 ความสามารถในการผลิตของแรงงานของประเทศที่สำคัญ.....	42
2.4 ดุลการชำระเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี ค.ศ. 1946 - 1958.....	43
2.5 ดุลการชำระเงินของประเทศเยอรมนี ค.ศ. 1950 - 1958.....	44
2.6 ดุลการชำระเงินของประเทศอังกฤษ ค.ศ. 1955 - 1958.....	45
2.7 อำนาจการลงคะแนนเสียงในกองทุนการเงินระหว่างประเทศตั้งแต่ปี ค.ศ. 1946 - 1985.	47
2.8 อำนาจการลงคะแนนเสียงของคณะกรรมการบริหารที่ได้รับการแต่งตั้งใน กองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	48
2.9 ทุนสำรองของโลก ในปี ค.ศ. 1949 - 1958.....	50
3.1 ดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดของไทย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 - 1996.....	65
3.2 การให้สินเชื่อและการก่อภาระผูกพันที่ธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยการ จำกัด (มหาชน) ปล่อยกู้ให้กับนักการเมืองกลุ่ม 16.....	74
3.3 กิจการที่ธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยการ จำกัด (มหาชน) เป็นที่ปรึกษาทางการเงินและ ปล่อยกู้เพื่อเทกโอเวอร์กิจการ ปี ค.ศ. 1994 - 1995.....	75
3.4 สัดส่วนการผลิตในแต่ละสาขา (ร้อยละ).....	80
3.5 การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ปี ค.ศ. 1996.....	81
3.6 อันดับความน่าเชื่อถือของประเทศไทยในแต่ละช่วงเวลา.....	88
3.7 การถูกปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือในช่วงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ.....	89
3.8 การลงทุนในสาธารณรัฐประชาชนจีน ปี ค.ศ. 1990 - 1997.....	93
4.1 มูลค่าการส่งออกสินค้าของสหรัฐอเมริกาคู่ภูมิภาคและประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย.....	103
4.2 มูลค่าการนำเข้าสินค้าของสหรัฐอเมริกาคู่ภูมิภาคและประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย.....	104
4.3 เงินลงทุนทางตรงไปยังประเทศในเอเชียที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง 10 ประเทศ.....	107
4.4 การลงทุนทางตรงของประเทศสหรัฐอเมริกาคู่ภูมิภาคและประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย.....	108
4.5 การลงทุนโดยตรงของสหรัฐอเมริกาในกลุ่มประเทศอาเซียน 4 ประเทศและประเทศ เกาหลีใต้.....	109
4.6 หนี้สินต่อธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ ถึงเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1997.....	110

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.7 จำนวนเงินกู้ของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย.....	111
4.8 มูลค่าการส่งออกสินค้าของประเทศญี่ปุ่นต่อภูมิภาคและประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย.....	112
4.9 มูลค่าการนำเข้าสินค้าประเทศญี่ปุ่นต่อภูมิภาคและประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย.....	113
4.10 การลงทุนทางตรงของประเทศญี่ปุ่นต่อภูมิภาคและประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย.....	116
4.11 แผนการลงทุนของบริษัทญี่ปุ่นในช่วง 1 - 3 ปี หลังปี ค.ศ. 1997 เปรียบเทียบ กับระดับการลงทุนในปี ค.ศ. 1997 -1998.....	117

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
2.1 โครงสร้างของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	33
3.1 ยอดคงค้างของเงินให้กู้ยืมในกิจการวิเทศธุรกิจตั้งแต่ ค.ศ. 1993 - 1997.....	61
3.2 ยอดหนี้สินต่างประเทศคงค้าง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992 - 1997.....	63
3.3 การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศกำลังพัฒนา.....	66
3.4 การออมและการลงทุนเทียบกับรายได้ประชาชาติ.....	67
3.5 อัตราการขยายตัวการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนา เดือนมกราคม - พฤษภาคม ค.ศ. 1997.....	69
3.6 การเปิดตัวโครงการที่อยู่อาศัยใหม่ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล.....	70
3.7 มูลค่าตลาดหลักทรัพย์รวม.....	77
3.8 งบประมาณทางการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของประเทศต่าง ๆ	83
3.9 ค่าเงินบาทภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว.....	92
4.1 การลงทุนทางตรงในต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา.....	108
4.2 แหล่งเงินกู้จากธนาคารต่างประเทศต่อประเทศในเอเชีย จนถึงกลางปี ค.ศ. 1997.....	119